

Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Кабінет природничих предметів

Компетентнісно орієнтовані завдання з географії

Тематичний збірник праць
засідання творчої групи

Бібліотечка
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
Серія «Регіональні науково-методичні заходи»

Компетентнісно орієнтовані завдання з географії / упоряд. : Ю. В. Лис, А. А. Волосяк; за заг. ред. Мельник Н.А. – Рівне : РОШПО, 2021. – 35 с.

Рекомендовано радою кабінету природничих предметів Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (Протокол № _ від __. __.2021 року).

Відповідальний за випуск:

Мельник Надія Адамівна, кандидат педагогічних наук, проректор з науково-методичної роботи, доцент кафедри філософії, економіки та менеджменту освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Упорядники:

Лис Юрій Володимирович, методист кабінету природничих предметів Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти,

Волосяк Анатолій Анатолійович, методист кабінету редакційно-видавничої діяльності Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Тематичний збірник праць присвячено проблемі компетентнісно орієнтованих завдань з географії.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів (збережено стилістику, орфографію та мову). Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Лис Юрій Володимирович, методист кабінету
природничих предметів Рівненського ОІППО*

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ГЕОГРАФІЇ ЯК ГОЛОВНОГО ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Важливим інструментом компетентісно орієнтованого навчання є контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Одним із перспективних шляхів запровадження компетентісного навчання є використання *компетентісно орієнтованих завдань*. Якщо компетентність визначається спроможністю школярів застосовувати предметні знання, вміння й навички та науково-ціннісні установки у практичній діяльності та повсякденному житті, то компетентісно орієнтовані завдання - головний засіб формування предметної компетентності учнів і перевірки та оцінювання рівня сформованості предметної географічної компетентності.

Які завдання можна вважати компетентісно орієнтованими?

Структура компетентісно орієнтованих завдань передбачає наявність таких складників:

1. Стимул (мотивація) щодо виконання завдання: опис життєвої ситуації, суперечність проблемної ситуації, цікава невідома раніше інформація тощо.

2. Формулювання завдання у задачній формі, яке передбачає наявність у ньому таких складників як: сформульованої у формі запитання чи завдання вимоги (мети), умов (відомого) та шуканого (невідомого).

3. Джерело інформації: географічні данні, які необхідні для виконання завдання у випадку, коли їх недостатньо за умовами завдання.

4. Інструмент перевірки (критерії оцінювання виконаного завдання) – набір характеристик, що визначають правильність і відповідність отриманого результату поставленому завданню.

Наявність такої конструкції дозволяє виокремити *особливості за якими компетентнісно орієнтовані завдання відрізняються від традиційних:*

- обов'язкова вмотивованість виконання завдання та акцентування на значущості результату, який потрібно отримати;
- умови завдання мають бути сформульовані як сюжет, ситуація чи проблема, задля вирішення яких необхідно застосовувати географічні знання, на які немає прямої вказівки у тексті завдання;
- географічна інформація у завданнях може бути представлена у різній формі (текст, малюнки, таблиці, схеми, діаграми, карти тощо);
- в умовах завдання можуть бути зайві відомості чи такі, які призводять до певного протиріччя, що визначає потребу ретельно аналізувати зміст завдання;
- прямо чи приховано вказується на сферу застосування результатів;
- вирішення завдання.

Слід зазначити, що оцінювання як інструмент реалізації компетентнісного навчання є надзвичайно важливим у зв'язку з залученням нашої країни до міжнародного моніторингового дослідження PISA. Пріоритетом даного дослідження є природнича компетентність учнів – здатність використовувати знання, уміння, навички отримані в школі, для вирішення широкого діапазону життєвих завдань в різних сферах людської діяльності, а також в міжособистісних і соціальних відносинах.

Завдання PISA та методологія їхнього оцінювання слугують практичним орієнтиром для освітян у становленні компетентнісної парадигми освіти в Україні. Також ці завдання є також джерелом якісних компетентнісно орієнтованих завдань.

Невизначеність критеріїв оцінювання сформованості компетентнісних результатів навчання географії, використання завдань компетентнісного спрямування є чи не найбільшою проблемою з якою стикаються вчителі-практики у своїй контрольній-оцінювальній діяльності.

Попри появу наукових та навчально-методичних матеріалів з даної тематики, зокрема напрацювань Вішнікіної Л.П., Фасолі А.М., вчителі географії все ж таки відчують потребу у розробках, що орієнтовані на формування і перевірку компетентностей.

У посібнику висвітлено напрацювання членів обласної творчої групи з теми «Забезпечення компетентнісного підходу у навчанні географії». Він містить компетентнісно орієнтовані завдання з курсів географії для 8 та 9 класів. Такі завдання вчителі географії можуть використовувати на всіх етапах навчання та під час контролю - як поточного так і підсумкового.

*Трохимчук Наталія Андріївна,
вчителька географії Масевицького ліцею
Рокитнівської селищної ради*

ЗАВДАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ГЕОГРАФІЇ «УКРАЇНА У СВІТІ: ПРИРОДА, НАСЕЛЕННЯ»

Україна на карті годинних поясів

1. На території України є населені пункти, в яких поясний час майже співпадає з місцевим. Користуючись картосхемою, визначте такий населений пункт:

- А) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

2. У якому населеному пункті учні до школи встають раніше ніж їхні ровесники, що проживають в інших місцях:

- A) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

3. Щоб скласти цілісну картину про країну, якою подорожують туристи, їм потрібно знати широти, в яких знаходиться країна та годинні пояси. Інформацію про широти можна отримати з координат крайніх точок країни. Встановіть відповідність між крайніми точками нашої країни та годинними поясами на теренах Європи, в яких вона розташована, за координатами :

1. $52^{\circ} 22'$ пн.ш., $33^{\circ} 11'$ сх.д.	А) Західноєвропейський час
2. $49^{\circ} 15'$ пн.ш., $40^{\circ} 13'$ сх.д.	Б) Центральноєвропейський час
3. $44^{\circ} 23'$ пн.ш., $33^{\circ} 44'$ сх.д.	В) Східноєвропейський час
4. $48^{\circ} 05'$ пн.ш., $22^{\circ} 08'$ сх.д.	Г) Московський час Росії
	Д) Київський час

4. До складу України входить 24 області. Серед них є такі, що не входять в межі II годинного поясу. Виберіть з даного переліку ті області, які розташовані повністю або частково за межами II годинного поясу:

1. Одеська область
2. Харківська область
3. Чернівецька область
4. Донецька область
5. Львівська область
6. Закарпатська область
7. Запорізька область

5. На території України є найбільша та найменша за площею області. Визначте якою буде різниця у місцевому часі між обласними центрами цих областей:

- А) 1 год. 40 хв.
- Б) 0 год. 30 хв.
- В) 19 хв. 12 сек.
- Г) 0 год. 30 хв.

6. Енергетикам важливо знати час сходу і заходу Сонця, щоб визначити найбільше навантаження на енергосистему і не допустити перевантаження та відключення. В кожній точці країни місцевий час буде різним, а живемо ми за поясним часом. Отож, поправку на місцевий час необхідно вміти визначати.

Визначте різницю між поясним та місцевим часом в м. Рівне ($26^{\circ} 15'$ сх. д.):

- А) 16 хв.
- Б) 15 хв. 30 сек.
- В) 15 хв.
- Г) 16 хв. 30 сек.

7. Припустимо, що серединний меридіан нульового поясу розташований не на 0° довготи, а на 180° сх. д. Як зміниться поясний час території України?

8. За географічним положенням країни та розмірами території можна встановити її положення відносно годинних поясів. Вам уже відомо, що деякі країни, наприклад США, Китай, Росія розташовані в межах кількох, а деякі, наприклад Велика Британія, — лише в одному годинному поясі. Чи впливає така особливість «годинного» розташування на життя населення країни та господарство? Поясніть.

9. Виявляється, що серед населення, що проживає поблизу західної межі годинного поясу, переважають «сови», а поблизу східної — «жайворонки». Чим можна пояснити цю різницю меж годинних поясів?

10. Брат народився 25 жовтня 2020 р. о пів на четверту ранку. Офіційно вважається, що він на 25 хвилин молодший за свою сестру, яка народилася на 35 хв. пізніше свого брата. Поясніть, при якій ситуації це можливо.

11. Прогулюючись верхи на коні раннього літнього ранку 1907 року, Віллет помітив, що віконниці багатьох будинків замкнені. «Яке марнування!» —

подумав він. Після ранкових спостережень англійський архітектор Вільям Віллет почав кампанію в британському парламенті за ухвалення закону. *Який закон хотів втілити в життя англійський архітектор Вільям Віллет?*

Відповіді

1 - Б; 2 - Г; 3. 1 - В; 2 - Г; 3 - В; 4 - Б.; 4 - 2, 4, 6.; 5 - В: 1). $30^0 44'$ сх. д.- $25^0 56'$ сх. д. = $04^0 48'$ - відстань між містами. 2). $04^0 48' \times 4$ хв. = 19 хв.12 сек. - різниця у місцевому часі між обласними центрами.

6 - В: 1). $30^0 - 26^0 15' = 3^0 45'$ - відстань між серединним меридіаном II годинного поясу та довготою м. Рівне. 2). $3^0 45' \times 4$ хв. = 15 хв. – різниця між поясним та місцевим часом.

7. Україна буде розташована в межах 13, 14, 15 годинних поясів: нульовий пояс зміститься на 12 поясів на схід і стане на місце 12 годинного поясу. 12 годинний пояс зміститься на місце нульового поясу. Тому замість нульового поясу буде 12, замість першого – 13, замість другого – 14, замість третього – 15 годинний пояс.

8. Так, впливає. Є чимало сфер діяльності людей, де час відіграє важливу роль, і від точного часу залежить навіть безпека людей. Це стосується рухів потягів, авіарейсів, міжміських автобусів тощо. Це і зручності користування програмами теле - і радіопередач, телефонами та іншими засобами зв'язку.

9. Це пояснюється різницею на кожній межі між місцевим і поясним часом. Люди, які проживають на східній межі годинного поясу, встають раніше на одну годину («жайворонки»), а ті люди, що проживають на західній межі годинного поясу, лягають спати пізніше на одну годину («сови»).

10. При переведенні годинника на зимовий час (брат народився о 3 год. 30 хв. 25 жовтня 2020 р. Сестра народилася цього ж числа, але на 35 хв. пізніше (тобто, о 4 год.05 хв.). Але о 4 год. годинник перевели на 1 год. назад і сестру записали, що вона народилася о 3 год.05 хв.).

11. Про зміну часу (переведення годинника на годину вперед – введення літнього часу в зв'язку з раціональним використанням сонячного світла).

*Никитюк Віра Василівна,
вчителька географії Сарненського НВК
«Школа-колегіум» ім.Т.Г.Шевченка*

РЕЛЬЄФ, ТЕКТОНІЧНА ТА ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА, МІНЕРАЛЬНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

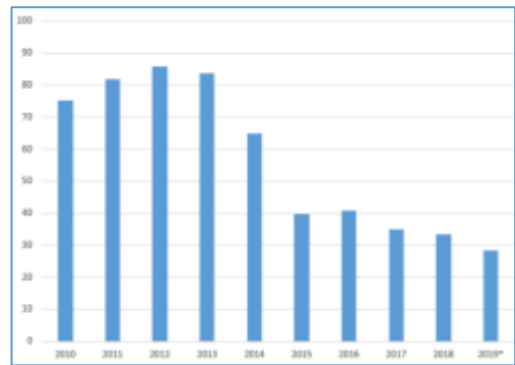
1. Поклади бурого вугілля в Україні зосереджені в основному у Дніпровському буровугільному басейні. Вугілля там залягає на глибині 10-150 м, потужність пластів 2-20м. Який спосіб видобутку вугілля у цьому басейні буде доцільним?

- А) шахтний;
- Б) відкритий;
- В) за допомогою буріння свердловини;
- Г) за допомогою бурових платформ.

2. У геологічному словнику у розділі «Геоморфологія» можна прочитати: «Карст – це сукупність явищ і процесів розчинення підземними чи поверхневими водами гірських порід з утворенням пустот різного розміру і форми. В Україні цей процес поширений у районах ...». Оберіть рядок для завершення статті.

- А) Полісся, Поділля, Донбасу, Криму;
- Б) Поділля, Карпат, Донбасу, Приазов'я;
- В) Поділля, Криму, Карпат, Донбасу;
- Г) Поділля, Криму, Карпат, Приазов'я.

3. На діаграмі відображено динаміку видобутку (у млн.т.) одного із видів паливних ресурсів України. Який із вказаних нижче висновків відповідає зображеній діаграмі?

А) проблема пошуку нових родовищ вирішена;

Б) родовища характеризуються складними умовами видобутку;

В) собівартість видобутку зменшилась за період 2012-2018pp;

Г) негативна тенденція зменшення обсягів видобутку поки що не зупинена.

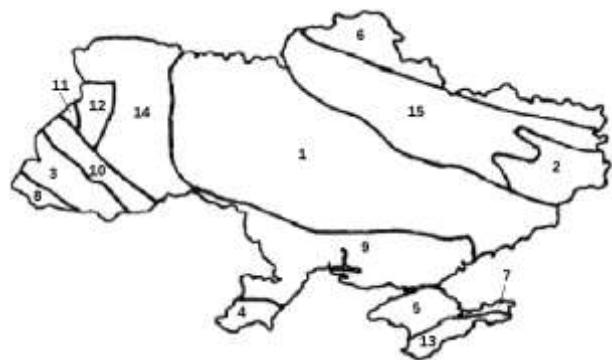
4. Відомо, що існує тісний зв'язок між геологічною, тектонічною будовою та корисними копалинами. За поданою картосхемою визначте райони видобутку нафти та природного газу в Україні.

А) 12-Волино-Подільська плита, 10-Передкарпатський прогин, 15-Дніпровсько-Донецька западина;

Б) 9-Донецька складчаста споруда, 10-Передкарпатський прогин, 15-Дніпровсько-Донецька западина;

В) 5-Скіфська плита, 10-Передкарпатський прогин, 15-Дніпровсько-Донецька западина;

Г) 5-Скіфська плита, 2-Донецька складчаста споруда, 9-Причорноморська западина.

5. Школярі 8 класу користуються геологічною картою для вивчення геологічної будови України. Легенда цієї карти складена за геохронологічним принципом. Восьмикласник Дмитро помітив невідповідність геологічної карти та геохронологічної таблиці. Оберіть варіант відповіді, який пояснює відсутність одного з періодів у легенді геологічної карти.

А) відклади даного періоду не зустрічаються в межах України;

- Б) поширення відкладів цього періоду незначне;
- В) ця карта навчальна, тому на ній не зображують невідомі учням об'єкти;
- Г) відклади цього періоду поширені повсюдно.

6. Україна належить до країн, які мають запаси всіх видів горючих корисних копалин: нафта, природний газ, вугілля, торф, горючі сланці, але ступінь забезпеченості запасами, їх видобуток та використання неоднаковий і в сумі вони не створюють необхідний рівень енергетичної безпеки держави. Україна знаходиться в економічній залежності від імпорту природного газу і змушена шукати альтернативу. Яка із вказаних стратегій найбільш прийнятна для України? Назвіть конкретні заходи обраної вами стратегії.

Стратегія №1: Сплачувати високу ціну за імпортний природний газ.

Стратегія №2: Сплачувати нижчі ціни за імпортний природний газ в обмін на політичні та економічні поступки.

Стратегія №3: Скоротити свою залежність від імпортного газу.

7. Кандидат фізико-математичних наук О. В. Кендзера у науковій доповіді «Сейсмічність і сейсмічна небезпека території України» відзначає особливу актуальність сейсмічних досліджень в Україні. Сейсмонебезпечні райони України, з прогнозованою інтенсивністю сейсмічних струшувань 6-9 балів, займають близько 20% території, на якій проживає понад 10 млн. людей.

Об'єктивні дані для складання прогнозів сейсмічної небезпеки, карт загального сейсмічного районування отримують на сейсмічних станціях. В Україні створено національну мережу сейсмічних спостережень до складу якої входить 18 сейсмічних та 14 комплексних геофізичних станцій. Станція «Київ-IRIS» експлуатується спільно з Альбукеркською обсерваторією (США). Інформація, отримана із сейсмостанцій, необхідна для сейсмостійкого проектування і будівництва. Адже надійність експлуатації будівель та споруд, зокрема АЕС, залежить від стійкості геологічного середовища під основами їх фундаментів.

Проаналізуйте карту загального сейсмічного районування України. Визначте регіони, які відносять до сейсмічно небезпечних, для яких сейсмічні спостереження особливо

актуальні. Чи можливий японський сценарій аварії на АЕС Фукусіма у районі Південноукраїнської АЕС?

8. На сайті одного з туристичних агентств повідомляється: «В Україні налічується понад 1500 печер, кожна з яких представляє унікальний підземний світ, куди прагнуть поринути тисячі шукачів пригод щорічно. Українські печери вважаються найкрасивішими на всьому континенті – це справжні скарбниці, що приховують в собі загадки минулого». Яка з печер України занесена до Книги рекордів Гіннеса? Які умови утворення та райони поширення подібних форм рельєфу в Україні? Чи мають вони певну господарську цінність?

9. На українській мультимедійній платформі туристам Тернопільщини пропонують оглянути особливий природний об'єкт, познайомитись із морськими організмами, здійснивши подорож по дну моря, ... без акваланга. Цей своєрідний геолого-ботанічний пам'ятник не має собі подібних як в Україні так і в Європі. Його аналогом, тільки значно молодшим, є Великий Бар'єрний риф, що простягається вздовж східного узбережжя Австралії. Про який туристичний об'єкт йде мова? У чому полягає його унікальність?

10. На південний схід від Дніпровсько - Донецької западини розташована Донецька складчаста область, виражена в сучасному рельєфі Донецькою височиною. Це структура герцинського горотворення. Там на поверхню виходять девонські і карбонові гірські породи. У Донецькій

складчастій споруді налічують понад три сотні пластів кам'яного вугілля, які перемежуються шарами пісковиків, вапняків та інших порід. Чим зумовлене таке чергування пластів вугілля з іншими відкладами? Як воно впливає на господарське освоєння території височини?

Відповіді

1 - Б; 2 - В; 3 - Г; 4 - В; 5 - Г; 6 - стратегія №3;

7. До сейсмічно небезпечних регіонів в Україні відносять західні, південно-західні та південні області України, розташовані поблизу потужного Середземноморсько-Альпійсько-Трансазійського сейсмічного поясу. Значну загрозу для території України становлять вогнища землетрусів із сейсмоактивної зони Вранча (Румунія) і локальні неглибокі землетруси Криму, Закарпаття і Передкарпаття. Оскільки Південноукраїнська АЕС розташована в межах відносно стійкої Східноєвропейської платформи, то ймовірність потужного землетрусу поблизу неї дуже низька. Крім того енергоблоки японської АЕС Фукусіма витримали 9-бальний землетрус, проте зазнали руйнувань внаслідок цунамі, що прийшло слідом за землетрусом. Україна, на відміну від Японії, знаходиться не на березі океану, поблизу Південноукраїнської АЕС є лише річка та місцеві водойми. Отже, японський сценарій на даній АЕС неможливий.)

8. Найвідоміша печера в Україні «Оптимістична» – найдовша в світі гіпсова печера (занесена і в Книгу рекордів Гіннеса). Це також найдовша печера Євразії та друга (після Флінт-Рідж-Мамонтової в США) по довжині серед печер світу – більш як 240 кілометрів дослідженої частини. Печера горизонтальна, лабіринт ходів пролягає на глибині 60-80 м, проходи місцями вузькі, замиті глиною. Досліджено 10 відносно ізольованих печерних районів, які відрізняються морфологією ходів, кольором і структурою гіпсу, кількістю і формою кристалів. Для розвитку карсту необхідні такі умови: наявність легкорозчинних порід; достатня кількість опадів (в рідкому стані) чи підземних вод; можливість проникнення поверхневих вод у породи, що можуть карстуватися; тріщинуватість порід. В Україні карст поширений у Карпатах, на Поділлі,

Донбасі, Криму. Загалом карстові процеси розвиваються на 60 % території України. Відвідування печери «Оптимістичної» туристами можливо тільки зі спеціальним спорядженням в супроводі досвідченого інструктора-спелеолога. У 2012 р в печері відкрили арт-музей і музей вторинних утворень. Знаходиться ця дивина світового масштабу в Тернопільській області, поблизу села Королівка.

9. Подільські Товтри — унікальне геолого-геоморфологічне утворення на території Подільської височини. Унікальність Товтр пов'язана, по-перше, з їхнім походженням — це колишній бар'єрний риф, який утворився колоніальними організмами (літотамнієвими водоростями, мшанками, устрицями, коралами), які жили в утворились у прибережних теплих водах моря тортонської і сарматської епох 13-18 млн. років тому та, по-друге, з доброю збереженістю у сучасному рельєфі Поділля. Рельєф Подільських Товтр схожий на скелясту дугоподібну грядку, висота якої досягає 443 м. Над навколишньою Подільською рівниною ця гряда піднімається на 60-65 м. Її довжина у межах парку досягає 80 км, а ширина 5-6 км. Окремі частини Товтр піднімаються у вигляді витягнутого валу або конусоподібних горбів. У світі їм немає аналогів, хоча подібні за деякими геологічними структурами скелясті пасма є у Великобританії та США. Дещо схожий на Товтри і Великий Бар'єрний риф, який знаходиться на східному узбережжі Австралії).

10. Донецька височина - складне складчасте утворення, розвиток якого був досить тривалим і багатофазним. Чергування пластів є результатом постійних коливальних рухів у Донецькому прогині: болотистий суходіл з пишною тропічною рослинністю чергувався з морем, в якому відбувалося нагромадження уламкових і органічних відкладів. Саме тому крім вугілля, на Донбасі видобувають багато інших видів корисних копалин: значні родовища доломіту, вапняку, крейди, мергелю, вогнетривких і пластичних глин, гіпсу, каолінів, будівельних і кварцових пісків, граніту, кварциту тощо).

*Устимчук Олена Валентинівна,
вчителька географії Рівненської
загальноосвітньої школи I-III ступенів № 22
Рівненської міської ради*

ГРУНТИ

1. З лікувальною метою цей засіб прикладали до опіків, набряків, місця укусу бджіл, а також вона наділялася здатністю «витягання грому» при враженні людиною блискавкою.

Назвіть лікувальний засіб, що використовують у народній медицині:

- А) земля;
- Б) вода;
- В) сонячне проміння;
- Г) рослини.

2. Ці досліди з ґрунтом свідчать, що до його складу входять:

- А) пісок і глина;
- Б) органічні речовини;
- В) повітря і вода;
- Г) мікроорганізми.

<https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/1363>

3. У 2017 році переможницею міжнародної премії Future Generation Art Prize стала робота африканської художниці Дінео Сеше Бопапе, яка створила монументальну роботу – це гігантська чорна скульптура лаконічно та виразно описувала африканську та українську історію, втілила образи життя та смерті, на яких і будується історія не тільки мистецтва, а й історія людства. У цій роботі

можна було побачити і Голодомор, і трагедію Бабиного Яру, і Другу Світову війну, і зародження Всесвіту, виражене в молодій пророщеній траві.

З якого матеріалу була створена скульптура?

- А) з чавуну;
- Б) з граніту;
- В) з українського чорнозему;
- Г) з кам'яного вугілля.

<https://life.pravda.com.ua/culture/2017/09/14/226441/>

4. Для утворення цього мінерала, потрібні мільйони років і певні умови в лісових ґрунтах - ґрунт повинен бути сухим і насиченим киснем, а в заболочених місцях, де немає кисню, мінерал набуває крихкість. Що це за мінерал?

- А) мідь;
- Б) бурштин;
- В) вугілля;
- Г) боксити.

<https://tut-cikavo.com/pryroda/dyva-prirody/512-tsikavi-fakti-pro-burshtin>

5. Перед засіванням насіння, потрібно перевірити "стиглість" ґрунту. Для цього краще звернутися до народних прикмет (вони-то перевірені часом!) Це найпростіший спосіб - взяти загострену палицю і з зусиллям провести по землі. Можна садити, якщо "зораний" таким чином ґрунт -

- А) мажеться і липне до палиці;
- Б) піднімається пил;
- В) кришиться і відвалюється від палиці;
- Г) у борозні залишається вода.

<https://ogo.ua/articles/view/2017-04-03/85640.html>

6. Ґрунт називають головним багатством держави й планети. В одній із європейській країни – він вважається таким дорогоцінним, що після роботи на виноградниках, працівники повинні зіскрібати його з черевиків, щоби повернути назад. Про яку країну йдеться мова?

- А) Німеччина;
- Б) Велика Британія;
- В) Бельгія;
- Г) Франція.

<https://tut-cikavo.com/pryroda/dovkillia/977-tsikavi-fakti-pro-grunt>

7. Агрономи знають, що певні види рослин полюбляють різні ґрунти. Отже, якщо на городі зустрічаються такі бур'яни, як: вереск, осока, м'ята польова, папороть, подорожник, кінський щавель, хвощ польовий, то на таких ґрунтах треба садити і будуть добре рости - помідори, морква, гарбузи, а для висаджування ін. с/г культур, треба до цього ґрунту додати крейду або вапно. Це є свідченням того, що дані ґрунти мають підвищену -

- А) кислотність;
- Б) солоність;
- В) вологість;
- Г) сухість.

<http://richland.net.ua/poslugi/iak-viznachiti-kislotnist-gruntu>

8. Одне із семи чудес Стародавнього світу – це легендарні «висячі» сади ассірійської цариці Семіраміди, або Шаммурамат (IX ст. до н.е.). За переказами, вони закладені на штучних терасах, куди було насипано дрібнозем, а потім висаджено декоративні й плодові дерева. На гробниці цариці висічено напис: «Я змусила річки текти навколо моїх володінь для удобрення земель, які раніше були неродючі та безлюдні»

Завдяки яким меліоративним заходам були створені «висячі» сади Семіраміди?

- А) осушення;
- Б) боротьба з ерозією;
- В) зрошування;
- Г) розчистка від валунів.

9. Встановіть відповідність між типами ґрунтів і умовами ґрунтоутворенням:

1. сформувалися в умовах помірного теплого вологого клімату на піщано – глинястих відкладеннях, гумусовий горизонт малопотужній до 20 см.

2. сформувалися під степовою рослинністю в умовах помірного теплого недостатньо вологого клімату, потужність гумусового горизонта сягає 120 см.

3. сформувалися на сухих степових ділянках в умовах недостатнього зволоження і бідної трав'янистої рослинності, шар гумусу досягає 45 см.

4. сформуються в умовах субтропічного середземноморського клімату з вологою і теплою зимою, помірно сухим і спекотним літом.

А) каштанові;

Б) дерново-підзолисті;

В) чорноземи;

Г) торфово-болотяні;

Д) коричневі.

10. Інтенсивні технології землеробства, якими масово захопилися аграрії в останні десятиліття, призвели до значного зменшення родючості ґрунтів і до погіршення їхнього стану та основних властивостей. За словами фахівців, на сьогодні основні причини втрати родючості ґрунтів є такі чинники: (виберіть 3 із 7)

А) застосування розробок селекційних досягнень;

Б) використання великої кількості мінеральних добрив;

В) застосування біологічних препаратів для захисту рослин;

Г) використання якісної техніки і сучасних технологій;

Д) недотримання сівозмін - кожна культура забирає з ґрунту різні елементи, взаємодіє з ним по-різному;

Є) обробіток важкою технікою, яка значно ущільнює ґрунти;

Е) внесення органічних добрив.

<https://superagronom.com/blog/65-jiviy-grunt-dlya-efektivnogo-silgospvirobnitstva>

11. Встановіть відповідність між типами ґрунтів і заходами меліорації, щодо підвищення їх родючості і якості:

1. солонці;
2. дерново-підзолисті;
3. каштанові;
4. торфово – болотяні;
5. бурі – лісові.

А) зрошування;

Б) осушування;

В) вапнування;

Г) гіпсування

12. У народі кажуть: «Ґрунт - дорожчий золота», або: «Без золота можна прожити, а без ґрунту — ні...» Вчені пояснюють це тим, що завдяки ґрунтам – проходить кругообіг речовин у природі.

Складіть схему: «Кругообіг речовин у природі» (використовуючи слова: *рослини, ґрунт, мікроорганізми, тварини, перегній*)

<https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/1363>

Відповіді

1 - А; 2 - В; 3 - В; 4 - Б; 5 - В; 6 - Г; 7 - А; 8 -В; 9: 1-Б; 2-В; 3-А; 4 -Д; 10 - Б, Д, Є; 11: 1- Г; 2-В; 3-А; 4-Б.

*Бартицька Тетяна Петрівна,
вчителька географії Рівненської загальноосвітньої
школи I-III ступенів №18 Рівненської міської ради*

РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ

1. На пам'ятних монетах Національного банку України зображено типову рослину й тварину:

- А) Полісся
- Б) Степу
- В) Українських Карпат
- Г) Кримських гір

2. На пам'ятних монетах Національного банку України зображено типову рослину й тварину:

- А) Полісся
- Б) Степу
- В) Українських Карпат
- Г) Кримських гір

3. На пам'ятних монетах Національного банку України зображено типову рослину й тварину:

- А) Полісся
- Б) Степу
- В) Українських Карпат
- Г) Кримських гір

4. На пам'ятних монетах Національного банку України зображено типову рослину й тварину:

- А) Полісся
- Б) Степу
- В) Українських Карпат
- Г) Кримських гір

5. Які рослини, занесені до «Червоної книги України», характерні для Кримських гір?

- А) ковила, тюльпан
- Б) рододендрон, едельвейс
- В) ялівець високий, сунічник дрібноплодий
- Г) вовчі ягоди, любка дволиста

6. Про яку вимерлу тварину йдеться мова: « Це були добрі коненята, але дикі та вільні, тонконогі, невеличкі й прудкі, бо завше змагалися з вітром, булані, з товстими головами на вихилястих шиях, з гострими, вперед нашорошеними вухами, з маленькими вогнистими та лютими очима.»:

- А) тарпани
- Б) дикі осли
- В) тури
- Г) сайгаки

7. Одна з небагатьох птахів, що не має куприкової залози для змащення пір'я жиром:

- А) дрохва
- Б) орлан-білохвіст
- В) ворона
- Г) журавель

8. Як тварини пристосовані до життя в різних умовах?

1) бабаки, тушканчики	А) відкриті місцевості степів дають можливість хижакам з гострим зором помітити навіть дрібних тварин
2) антилопи, козулі	Б) з настанням холодів перекочується ближче до теплих, незамерзаючих морів, а влітку залітає на гніздування до самісінької північної меж степу і лісостепу
3) грифи, орли	В) риють нори, де ховаються від ворогів, холоду і спеки
4) дрохва	Г) хороші бігуни і в посушливий час пересуваються на великі відстані

9. Прочитайте уривок з літературного твору: «Височенні трави сікли по ногах, по руках, по обличчю: і курай, і буркун, і ковила, і катран, і чорнобиль, і голубі петрові батоги, і велетенські будяки, котрі вставали над ... , мов дерева, не нижчі либонь від розквітаючих золотом величавих жезлів дивини, які стовбичили то тут, то там – чи не до самого неба п'ялися, мов жовтоярі превеликі свічі в цьому широченному храмі української вроди-природи.» Описана в уривку рослинність є типовою для:

- А) дібров Поділля

- Б) полонин Чорногори
- В) степу Придніпров'я
- Г) дельти Дунаю

10. Прочитайте уривок з хрестоматії «Географія України»: «Головними лісоутворюючими породами є дуб звичайний, граб з незначними домішками ясена звичайного, липи серцелистої, черешні, бука. У проліску – ліщина, клен татарський, бруслина бородавчата. Трав'яний покрив утворюють осока волосиста, осока гірська, ялиця звичайна, маренка запашна, зірочник лісовий, медунка м'якенька, печіночниця звичайна та інші ... Це місце оселення значної кількості видів тварин: козулі, лисиці, борсука, тхора чорного, лося, підорлика великого. Трапляється також пугач, занесений до Червоної книги України.» Описана в уривку рослинність і тваринний світ є типовими для природної зони:

- А) мішаних лісів
- Б) широколистих лісів
- В) лісостепу
- Г) степу

(Відповідь: Б широколистих лісів)

Відповіді

1 - А; 2 - Б; 3 - Г; 4 - В; 5 - В; 6 - А; 7 - А; 8: 1-В; 2-Г; 3-А; 4-Б; 9-В; 10-Б.

*Матіяш Євгенія Аникіївна, Медведюк Ніна Адамівна,
вчителі географії Рівненської загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 23 Рівненської міської ради*

ЗАВДАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ГЕОГРАФІЇ «УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

Національна економіка та світове господарство

1. За допомогою мережі Інтернет знайдіть матеріали на тему «Генеральний план розвитку міста Рівного», ознайомтеся з ним та обговоріть із батьками.

Зробіть висновки щодо важливості створення та реалізації генеральних планів розвитку міст України для їх мешканців. Запропонуйте власний міні-проект покращення (розвитку) території свого проживання (шкільного подвір'я, вулиці, мікрорайону, міста).

2. Як ви розумієте слова Аристотеля: «Багатство – це те, що ми витрачаємо, а не те, що зберігаємо»? Як створюють і вимірюють багатство країни?

3. Користуючись базою даних Світового банку, з'ясуйте, до якої групи за обсягом ВВП належить Україна.

4. Показник ІЛР був запропонований Програмою розвитку Організації

Об'єднаних Націй (ПРООН) наприкінці 1980-х рр. Для його визначення використовують три основні компоненти: довголіття, освіченість і валовий національний дохід на одну особу. Користуючись різноманітними джерелами інформації, з'ясуйте, який показник ІЛР характерний для України за останній рік. Знайдіть у додаткових джерелах інформації дані про величину ІЛР у державах, що межують з Україною. Порівняйте ці величини.

5. Поміркуйте, як змінилася секторальна структура економіки України протягом останніх 20-ти років. Чим секторальна модель національного господарства України відрізняється від моделей розвинених країн? Запропонуйте заходи щодо покращення секторальної структури національної економіки України.

6. Поміркуйте, у чому полягає економічна доцільність кооперування? Для цього поясніть на прикладі уявного заводу легкових автомобілів, які переваги й недоліки мало б на ньому виробництво автомобіля, яке було б повністю організовано в межах лише одного підприємства, тобто без залучення кооперативних поставок.

7. Уявіть, що вам потрібно обрати місце для невеликої пекарні з виробництва хлібобулочних виробів. Які чинники ви візьмете до уваги? Укажіть конкретне місце у вашому населеному пункті та обґрунтуйте економічну ефективність свого рішення.

8. Як міжнародний поділ праці поглиблює і розширює господарські зв'язки між країнами? Переваги у виробництві яких видів продукції має Україна?

9. Яка економічна модель є чинною в Україні? Чи здатна держава скопіювати економічний досвід розвитку інших країн? Відповідь обґрунтуйте.

10. Які позитивні та негативні наслідки має процес глобалізації? Чию точку зору підтримуєте ви — глобалістів чи антиглобалістів? Чому? Спрогнозуйте роль України в майбутніх глобалізаційних процесах.

Первинний сектор господарства

1. За підрахунками міжнародних експертів, наша країна спроможна виробляти таку кількість продуктів харчування, яка здатна задовольнити потреби в їжі 1 млрд осіб. Які природні передумови сприяють розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні?

2. З розвитком індивідуального землекористування контролювати стан, використання й охорону земель складніше. Одні стверджують, що фермер, ставши господарем землі, буде бережно використовувати її ресурси, підвищувати культуру землеробства. Інші вважають, що, отримавши землю, фермер намагатиметься «витиснути» з неї максимум доходу шляхом нещадної експлуатації, внесення великої кількості мінеральних добрив й отрутохімікатів. Яку точку зору підтримуєте ви? Відповідь обґрунтуйте.

3. Які чинники в найближчі десятиліття можуть вплинути на спеціалізацію рослинництва у світі та в Україні? До яких змін це може призвести? Запропонуйте заходи, які допоможуть уникнути можливих проблем.

4. У найближчому магазині або супермаркеті вивчіть асортимент продукції тваринництва. Складіть перелік товарів та за їх маркуванням з'ясуйте їх виробників. Підготуйте повідомлення про тваринницьку продукцію, яку споживає ваша родина. Поясніть, чому саме цій продукції ви надаєте перевагу.

5. З розвитком науки і техніки виникли нові напрями марикультури, які називають технологіями XXI століття. Дізнайтеся, що таке біоконвеєр, гідробіонти та як вони пов'язані з очищенням забруднених вод.

6. Поясніть вплив природних чинників на розміщення лісових поясів світу, лісових масивів України. Порівняйте лісозабезпеченість України та світу, окремих регіонів світу, зробіть висновки.

7. З'ясуйте проблеми, що стосуються вивозу лісу-кругляка з нашої держави в інші країни. Поміркуйте, чи вигідно Україні його вивозити. Відповідь обґрунтуйте.

8. Оцініть місце України на світових ринках нафти, природного газу, вугілля. Охарактеризуйте шляхи покриття дефіциту палива в Україні.

9. Поміркуйте, які позитивні та негативні наслідки має скорочення або припинення видобутку деяких видів рудної та нерудної сировини в Україні.

10. Поясніть, чому з видобутком корисних копалин пов'язана велика кількість екологічних проблем. Як можна пояснити вислів геологів, які стверджують, що їм сьогодні «доводиться йти все далі, а копати все глибше»?

Вторинний сектор

1. Як, на вашу думку, слід розв'язати проблему дефіциту електроенергії в енергобалансі України у 2035 році, коли, відповідно до умов безпеки, будуть виведені з експлуатації діючі АЕС?

2. Які відновлювані джерела енергії Вам відомі? Що Вам відомо про способи використання енергії Сонця, вітру, океанів? Чи згодні ви з тим, що природа гідроресурсів і ресурсів вітру пов'язана з енергією Сонця? Доведіть свою думку.

3. Користуючись інформацією, поданою на офіційному сайті обленерго, дізнайтеся, які підприємства електроенергетики функціонують у вашій області та звідки вони отримують паливо для виробництва електричного струму. Чи безпечні вони для людей і довкілля? Поміркуйте, чи можливе використання у вашій місцевості альтернативних джерел енергії? Яких?

4. Уявіть, що вам запропонували визначити місце для розміщення на території України підприємств чорної металургії: гірничозбагачувальний комбінат, металургійний комбінат повного циклу (потужність – 2,5 млн сталі на

рік), електromеталургійний завод, міні-завод переробної металургії. Обґрунтуйте свій вибір.

5. Важливою частиною розвитку кольорової металургії є заготівля й переробка брухту алюмінію, міді, свинцю та інших металів. Зважаючи на ціну цих металів, з'ясуйте, у яких побутових приладах їх найбільше і як їх можна використати після закінчення терміну експлуатації.

6. Поясніть чинники розміщення виробництв сільськогосподарських машин в Україні. Яких машин бракує для організації ефективної роботи рослинництва і тваринництва в Україні? Які заходи необхідно вжити для зростання конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки українського виробництва?

7. Послідовність виробництва окремих видів продукції в хімічній промисловості можна представити таким чином: природний газ → напівфабрикати для отримання полімерних матеріалів → хімічні волокна → шини (волокна використовуються як шинний корд), тканини. Наведіть приклад послідовності виробництва іншого виду продукції (вибір зробіть на власний розсуд).

8. Використовуючи сайт підприємства ПрАТ «Рівнеазот» OSTCHEM (<http://www.azot.rv.ua>) підготуйте повідомлення про результати виробничої діяльності підприємства, види продукції і географію країн, до яких вона експортується.

9. Чому, на вашу думку, одяг і взуття іноземних виробників дешевші від вітчизняного на внутрішньому ринку України?

10. Україна — найбільший експортер у світі рослинної (соняшникової та ріпакової) олії. Постачає її у понад 100 країн світу. Які чинники сприяють розвитку олійно-жирової промисловості в Україні?

Третинний сектор

1. Використовуючи додаткові джерела знань, підготуйте інформацію про розвиток транспорту у Вашому населеному пункті. Поясніть, які види

транспорту найбільш економічно ефективні. Чи впливають вони на оточуюче середовище? Розкажіть, як саме. Яких видів транспорту немає у Вашому населеному пункті? Чому?

2. Поміркуйте, чи зазнав останнім часом істотних змін автомобільний транспорт України. У чому вони полягають? Які проблеми автотранспорту існують?

3. Найближчими роками темпи торгівлі через Інтернет лише зростатимуть. Уявіть, що ви відкрили власний інтернет-магазин. Які переваги й недоліки ведення такого бізнесу для власника та споживача ви можете назвати?

4. Яку продукцію первинного та вторинного секторів господарства Україна вивозить на світовий ринок? Які види послуг одержує Україна від інших країн? Продаж яких товарів та послуг на світових ринках може забезпечити Україні економічне зростання?

5. Уявіть, що ви туристичний менеджер. Розробіть туристичний проспект своєї області для іноземних туристів з позначенням унікальних об'єктів культурної та історичної спадщини, місць важливих подій, осередків народних промислів, закладів сільського (зеленого) туризму.

6. Які чинники гальмують розвиток туризму в Україні? Яких заходів потрібно вжити для подолання цієї проблеми? Коли в Україні були зафіксовані максимальні показники туристичних потоків і грошових надходжень? Із чим це пов'язано?

7. Чи погоджуєтеся Ви з висловлюванням українського вченого Михайла Ільченка: «Не задіявши у виробництво власну науку та інновації, Україна буде фінансувати дослідження інших країн»? Свою відповідь обґрунтуйте.

8. Яке значення освіти у сучасному світі? Поміркуйте, чи можна претендувати на престижну роботу без спеціальної освіти.

9. Поясніть, у чому полягає небезпека занепаду системи охорони здоров'я. Що стоїть на перешкоді її розвитку в Україні? Які заходи могли б сприяти розвитку системи охорони здоров'я в нашій країні? Чому забезпечення здоров'я нації є одним із головних завдань державної політики?

10. У 2017 році Україна отримала 3,6 млрд. доларів США за експорт ІТ-послуг. ІТ-індустрія посідає 3-тє місце за виручкою після металургії та АПК й становить близько 3 % ВВП. Крім того, наша держава входить до списку з 51 країни, найпривабливіших у сфері аутсорсингу. Головною перевагою українського ІТ-бізнесу є наявність висококваліфікованих фахівців. За їх кількістю (понад 116 тис. осіб) Україна утримує першість серед країн Європи. Які, на вашу думку, чинники сприяють розвитку вітчизняної ІТ-сфери, а які перешкоджають йому?

Глобальні проблеми людства

1. Чи погоджуєтесь Ви з твердженням: «Глобальні проблеми людства не здатна самостійно розв'язати жодна, навіть наймогутніша країна світу»? Поясніть, у чому полягає роль світової громадськості та міжнародних організацій у їх розв'язанні.

2. Поміркуйте, який внесок ви можете зробити в подолання глобальних проблем в Україні? Яку глобальну проблему слід додати до списку найактуальніших для України? Поясніть свою думку.

3. Утилізація побутового сміття — один зі шляхів часткового розв'язання екологічної проблеми. Кількість непотребу, що його вивозять на смітники, становить 240 кг на рік на одного жителя України, а у Швейцарії — 0. У Японії працюють 3 тис. сміттепереробних заводів, що використовують екологічно сприятливі технології, а в Україні — одиниці. Зробіть висновок щодо технології утилізації сміття у різних країнах світу та в Україні.

4. Зробіть разом із батьками віртуальну подорож до музею Чорнобильської АЕС (електронний режим доступу <http://chornobylmuseum.kiev.ua/uk/>). Якими є наслідки цієї аварії? Поміркуйте, чи є можливість поліпшити екологічний стан цієї території у найближчому майбутньому.

5. Уявіть, що ви — організатор підприємства, яке взялося за очищення водойми у вашій місцевості. Які заходи й у якій послідовності ви будете здійснювати? Поясніть чому.

6. Розробіть екологічний проект поліпшення стану довкілля Вашого навчального закладу (озеленення пришкольньої території або шкільних коридорів, створення екологічної стежки здоров'я в найближчому парку або дитячого садка саджанців декоративних рослин тощо). Спробуйте практично реалізувати його та захистити на учнівській олімпіаді з екології.

7. Підготуйте інформацію про глобальні й локальні наслідки забруднення атмосфери та їх прояв у різних регіонах світу. Які регіони України зазнали найбільшого забруднення повітря й чому? Які існують шляхи скорочення викидів в атмосферу шкідливих речовин?

8. Використовуючи засоби масової інформації, відшукайте приклади прояву різних форм тероризму. Поясніть причини їх застосування.

9. Підготуйте повідомлення про гібридну та інформаційну війни на території України. Які можливі заходи протистояння ним? Підготуйте інформацію про локальні конфлікти у інших регіонах світу. Поясніть їх причини та можливі шляхи подолання.

10. Для формування Національної стратегії збалансованого розвитку України необхідно створити програми дій такого розвитку для кожного регіону, враховуючи його природно-ресурсний потенціал, ландшафт, кліматичні умови, демографічні тенденції, розвиток виробництва та інфраструктуру. Оцініть наслідки прояву глобальних викликів у своїй області та спробуйте скласти для неї таку програму збалансованого розвитку за основними складниками: економічний розвиток; соціальний розвиток; екологічний розвиток. Зорієнтуватися в конкретних заходах вам допоможе сайт «Сталий розвиток для України» (<http://sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко В. М. Географія : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Бойко В. М. [та ін.]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. – 272 с. : іл.

2. Васільчук В. Г., Галкін Д. В., Думанська Г. В. Компетентнісно орієнтовані завдання з географії. 8 клас. – Кам'янець – Подільський: Аксіома, 2018 – С.12-15.
3. Вішнікіна Л.П. Компетентнісно-орієнтовані завдання з географії [Електронний ресурс]/ Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва . – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search?q>. – Загол. з екрана
4. Гільберг Т. Г. Географія : підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч.закл. / Гільберг Т. Г., Савчук І. Г., Совенко В. В. – К. :УОВЦ «Оріон», 2017. — 288 с. : іл.
5. Гільберг Т. Реалізація компетентнісного підходу до навчання на уроках географії [Текст] / Т. Гільберг // Географія та основи економіки в школі. – 2009. – № 4. – С. 7–10.
6. Географія: для дітей середнього шкільного віку/упорядник М.О. Володарська, Харків: Фоліо, 2002.
7. Довгань Г. Д. Географія : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів /Г. Д. Довгань, О. Г. Стадник. — Харків : Вид-во «Ранок», 2017. – 272 с. : іл.
8. Завдання міжнародного дослідження якості освіти PISA: Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/>
9. Кобернік С. Г. Географія : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2017. – 288 с. : іл.
10. Концепція Нової української школи (оновлено 03.04.2017р.) . – Режим доступу – <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/nova-ukrajinska-shkola> –Загол. з екрана.
11. Масляк П. О.Географія : підруч. для 9-го кл. загальноосвіт. навч.закладів / П. О. Масляк, С. Л. Капіруліна. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. – 272 с. : іл.
12. Мироненко Л.Л. Формування географічних компетентностей школярів/Л. Мироненко//Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції / Полтава ТОВ «АСМІ» - 2016. – С.59-63.

13. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів: Географія. 6-9 класи. 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/
14. Надтока О.Ф. Географія : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Ф. Надтока, О. М. Топузов. – К. : УОВЦ «Оріон», 2017. – 208 с. : іл.
15. Науменко С. Рівень володіння географічною компетентністю та її складовими в учнів основної та старшої школи / С. Науменко // Збірник наукових праць. Частина І.- 2014. – С. 284-295.
16. Покась Л. А. Шляхи формування компетенцій у старшокласників на уроках географії [Текст] / Л. А. Покась // Географія та економіка в сучасній школі. – 2012. – № 6. – С. 2–6.
17. Природознавча гра «Геліантус» : Режим доступу: <http://www.helianthus.com.ua/tasks/>
18. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання [Текст] / І. В. Родигіна. – Х. : Основа, 2005. – 96 с.
19. Тімець О. Географічна освіта як основа формування життєвих компетенцій учнів [Текст] / О. Тімець // Географія та основи економіки. – 2008. – № 6. – С. 2–4.
21. Топузов О., Вішнікіна Л. Компетентнісний підхід до навчання географії // Географія та основи економіки в школі. – 2011. – №5. – С. 34 - 37.
22. Хлань Л.М. Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «Україна у світі: природа, населення» 8 клас. [Електронний ресурс] / Л.М.Хлань. – Режим доступу: [https:// pm-koipro.edukit.kr.ua](https://pm-koipro.edukit.kr.ua) – Загол. з екрана.
23. Хрестоматія з географії України. Посібник для вчителя/упорядник П.О. Масляк, П. Г. Шищенко, К., Генеза, 1994.
24. Фасоля А. М. Компетентнісно зорієнтовані завдання: проблеми термінології, типології, створення . – Х.: Вид. група «Основа», 2014. – № 23-24. – С. 3-9.

ЗМІСТ

<i>Лис Юрій Володимирович</i> ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ГЕОГРАФІЇ ЯК ГОЛОВНОГО ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ	3
<i>Трохимчук Наталія Андріївна</i> ЗАВДАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ГЕОГРАФІЇ «УКРАЇНА У СВІТІ: ПРИРОДА, НАСЕЛЕННЯ»	5
<i>Никитюк Віра Василівна</i> РЕЛЬЄФ, ТЕКТОНІЧНА ТА ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА, МІНЕРАЛЬНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ	9
<i>Устимчук Олена Валентинівна</i> ГРУНТИ	15
<i>Бартицька Тетяна Петрівна</i> РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ	20
<i>Савурко Оксана</i> КЛІМАТ	25
<i>Матіяш Євгенія Аникіївна, Медведюк Ніна Адамівна,</i> ЗАВДАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ГЕОГРАФІЇ «УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	24

Науково-методичне видання

Компетентнісно орієнтовані завдання з географії

Тематичний збірник праць
засідання творчої групи